

так і через своїх представників. Таке право має низку конкретних форм реалізації, які не можуть отожднюватись із активними чи пасивними виборчими правами, але вони не повинні й протиставлятися їм. Поєднуючи імперативні та консультативні риси, право громадян на представництво не обмежується участю громадськості в управлінні суспільними справами, тому за своїм юридичним змістом воно ширше, ніж права, встановлені ст. 38 Конституції України. Право громадян на представництво не може здійснюватись довільно, незалежно від інших юридичних норм, оскільки воно є мірою можливої поведінки народу із задоволення публічних інтересів на основі комплексу конституційних принципів, що пов'язані між собою. Оскільки право на представництво не є абсолютним суб'єктивним правом, воно належить певним обмеженням відповідно до змісту ст. 64 Конституції України, а також у режимах надзвичайного та військового стану. На відміну від законних обмежень, порушення права громадян на народне представництво є протиправними діями, які порушують основи української державності та потребують адекватної реакції з боку уповноважених державних органів.

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБОЮ ПРАВА НА ЕФЕКТИВНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ СВОЇХ ПРАВ І СВОБОД

Тяпасюк І.В. – кю н лопент кафедрн спеніальної техніки та оперативнорозшукового документування ННПФПСКМ НАВС

Судова влада в Україні виступає як основна юридична гарантія захисту прав і свобод людини і громадянина. Саме тому одним із найважливіших кроків на шляху здійсненої в Україні судово-правової реформи та розбудови демократичної системи судової влади стала реалізація основоположних правових гарантій здійснення правосуддя із забезпечення гарантованих Конституцією прав і свобод людини і громадянина.

Суверена та незалежна українська держава неможлива без неупередженого суду, який є гарантом законності. Судовий захист є найвищою формою гарантії прав людини. Це підтверджується не лише свідомістю громадян демократичного суспільства, а й конструкцією державного механізму, у тому числі судової системи і рівнем суддівського корпусу. Ці аспекти мають важливе значення, бо судове рішення є безперечним, оскільки вважається, що найвища оцінка належить тільки одній з трьох гілок влади – судовій.

У разі порушення прав, свобод і законних інтересів кожна людина має право на захист з боку держави. З цією метою держава створила систему юридичних засобів: 1) судові; 2) парламентські; 3) адміністративні; 4) контрольна-наглядові; 5) адвокатські; 6) Уповноважений Верховної Ради з прав людини. Судовий захист, тобто право кожної людини на справедливий і відкритий розгляд її справи в суді, виступає основною юридичною гарантією прав і свобод людини. Право на судовий захист не підлягає жодним обмеженням, бо джерелом необмеженого права на судовий захист виступає безпосередньо Конституція України, яка зазначає, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України, а конституційне право на судовий захист прав і свобод, зокрема, не може бути обмежене навіть в умовах воєнного чи надзвичайного стану (ст. 64 Конституції України). Всі інші нормативно-правові акти (як законодавчі, так і підзаконні) можуть лише визначати порядок реалізації цього права, а не відмінити його чи встановити такі процедури, які б ускладнили або ж зробили по суті неможливим його реалізацію зацікавленими особами.

Проблема судового захисту прав і свобод людини і громадянина є однією з найактуальніших у правовій науці й практиці.

Так у процесі розвитку конституціоналізму і подальшої демократизації держави важливе місце займає інститут безпосередньої участі народу в управлінні державою у формі виборів і референдуму.

У процесі виборів останніх років багато скарг громадян надходить у судові органи з приводу списків виборців.

З метою сприяння реалізації виборчих прав громадянами й усунення порушень у списках виборців, ч.ч. 3 і 4 ст. 173 Кодексу адміністративного судочинства України передбачають, що позовна заява про уточнення списку виборців подається до адміністративного суду без сплати судового збору. Позовну заяву може бути подано не пізніше як за два дні до дня голосування. Згідно з положеннями Кодексу адміністративного судочинства України, на спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, поширюється компетенція адміністративних судів.

Аналіз судової практики у справах щодо спорів, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдумом, показує, що деякі суди допускають помилки в застосуванні положень КАС України (274715), який регулює ці питання, іноді за його нормами вирішують спори, що належить вирішувати за правилами цивільного судочинства, або спори, які перебувають за межами виборчого процесу, тощо.

З метою поліпшення розгляду справ цієї категорії та роз'яснення питань, що виникли під час розгляду цих справ у адміністративних судах. Пленум Вищого адміністративного суду України 2 квітня 2007 року видав постанову № 2 «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму».

Вивчення матеріалів судової практики зі справ, що виникли під час виборчих процесів в Україні в 2004 -- 2010 роках, дозволяє дійти висновку про високу ефективність і результативність судового захисту виборчих прав громадян України.

Таким чином, ефективний механізм судового захисту прав людини - це найбільш універсальний демократичний інструмент правової держави.

Отже, у теперішній час судова форма захисту прав і свобод, а також інтересів людини і громадянина, що захищаються законом, є основою. Право на судовий захист одне з конституційних прав людини та громадянина і на відміну від інших прав воно є гарантією інших прав і свобод. У цьому якраз полягає його особлива і головна цінність.

Затвердженню судового захисту, покликаного не тільки відновлювати порушені права громадян, але й підвищувати відповідальність органів державної влади і посадових осіб з дотримання прав людини, повинні сприяти продовження судової реформи та участь України в міжнародних договорах і конвенціях.

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ШЛЯХОМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ ОМБУДСМАНА

Галай В.О., к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС

Згідно положень Конституції України кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Тобто, омбудсман не тільки контролює забезпечення дотримання органами влади та іншими суб'єктами права прав людини, але і може виступати як учасник провадження із захисту цього порушеного права.

З точки зору теорії права, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (омбудсман) поряд з такими інститутами як адвокатура, юстиція, нотаріат здійснює правозахисну діяльність. Тому очевидно, що окремі науковці вважають самостійний розгляд звернень громадян омбудсманом, вивчення ним матеріалів справи та здійснення провадження саме правозахисною функцією, яка наближає інститут омбудсмана до правозахисних органів держави.

Необхідність у виокремленні функції правозахисту як необхідного елементу діяльності інституту омбудсмана в Україні підтверджують і міжнародні інстанції. Сьогодні повноваження і діяльність українського омбудсмана повністю відповідають затвердженню Резолюцією 48/134 Генеральної Асамблеї